

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อ พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนา
ผู้วิจัย	: แม่ชีสาวิตรี โสงทอง
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผศ. ดร, ป.ธ. ๗. ป.อบ. (อภิธรรมบัณฑิต), M.A. (Pali), Ph.D. (Pali) : พระครูสิริสุตาภรณ์, ดร. ป.ธ.๖, พธ.บ. (บริหารการศึกษา), M.A. (Sociology), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง ๓) เพื่อศึกษาการส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนา เป็นงานวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผลจากการศึกษาพบว่า

แนวคิดเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึงการกระทำที่กำจัดหรือทำให้ผู้เป็นปฏิปักษ์ และกิเลสให้สิ้นไป เป็นการกระทำที่มีความอัศจรรย์เกิดขึ้น ในพระพุทธศาสนาเถรวาท มี ๓ ประการ คือ ๑) อิทธิปาฏิหาริย์ ๒) อาเทศนาปาฏิหาริย์ ๓) อนุสาสนีปาฏิหาริย์ แบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับ คือระดับโลกียะธรรม และระดับโลกุตระธรรม การแสดงอิทธิปาฏิหาริย์เป็นไปเพื่อส่งเสริมความเลื่อมใสในเบื้องต้น โดยมีหลักสมณะกรรมฐานเป็นเครื่องฝึกจิตให้เกิดมานจนเกิดอภิญญาที่สามารถแสดงฤทธิ์ได้

ความเชื่ออิทธิปาฏิหาริย์ของพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงนั้นมีผลสำเร็จเกิดอิทธิปาฏิหาริย์ต่อผู้สักการบูชาสำเร็จในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ ๑) ความสมหวังการงาน ๒) การดำเนินธุรกิจค้าขาย ๓) การขอเรื่องสุขภาพความเจ็บป่วย ๔) การสาบาน ๕) การศึกษา และขอพรในเรื่องต่างๆ

การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนานั้น ภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกา ผู้มีธรรมเป็นปรโตโมหะเป็นกัลยาณมิตรจะต้องนำเข้าสู่สังฆธรรมที่ถูกต้องดังตามหลักพุทธศาสนามีความเชื่อหรือศรัทธา ๔ ประการคือ ๑) กัมมสัทธา ๒) วิปากสัทธา ๓) กัมมัสสกตาสัทธา ๔) ตถาคตโพธิสัทธา เข้าใจในศรัทธา ๒ คือ ๑) สัทธาแบบปิดกั้นปัญญา และ ๒) สัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา ตระหนักถึงสังฆธรรมอันแท้จริง เชื่อในศักยภาพแห่งตน มองเห็นถึงเหตุผลในสิ่งต่างๆ การส่งเสริมใช้อิทธิปาฏิหาริย์เกี่ยวกับพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงสู่ชาวอุบลราชธานีมี ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านสังคม ๒) ด้านศาสนา ๓) ด้านเศรษฐกิจ ๔) ด้านประเพณีและวัฒนธรรมให้เกิดขึ้น

Research Title : The Promotion of Belief in Phrachaoyai Inplang's
Marvels as Paccording to Buddhism

Researcher : Nun Sawitree Hongthong

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory committee
: Phrakrusipariyattayapiwat, Assist. Prof. Dr., Pali VII,
B.A. (Apidhamma Studies), M.A. (Pali), Ph.D. (Pali)
: Phrakrusirisutapon, Dr., Bali VI,
B.A. (Education Administrstion), M.A. (Sociology),
Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation March 18, 2018

Abstract

The present study was the Promotion of Belief in Phrachaoyai Inplang's Marvels Pccording to Buddhism, viz. 1) to study the concepts of marvel in Theravada Buddhism 2) to study the marvellous belief of Phrachaoyai Inplang and 3) to study the promotion of belief in Phrachaoyai Inplang's marvels Pccording to Buddhism. The qualitative research and in-depth interview have been spelt out in this study.

Findings of the study

The marvelous concepts in Theravada Buddhism referred to the elimination or the extermination of adversary and defilements that relating to the miraculous actions. Particularly, in Theravada Buddhism has mentioned the three marvels as follows; 1) Marvel of physic power 2) Marvel of mind-reading and 3) Marvel of teaching, divided into two levels - mundane and supramundane. The issuing of the marvel was initially to promote the faiths based on the concentration development in order to practice and purify the mind for achieving meditation and superknowledges that constituting the marvel.

The marvelous belief in Phrachaoyai Inplang relating to the successfulness of the marvelous things in worshipping the said Buddha image, were shown as follows: 1) the marvel of gratification in job 2) the marvel of business and commerce 3) the marvel of health and ailment 4) the marvel of oath and 5) the marvel of education and blessedness in various occasions.

The promotion of belief in Phrachaoyai Inplang's marvels specified in Buddhism must be instructed by the monks, novice, layman and laywoman-inducement by other and association with the virtuous. In Buddhism, the four belief consisted of 1) belief in Kamma, 2) belief in the consequences of action, 3) belief in the individual ownership of action and 4) confidence in the Enlightenment of the Buddha and the two belief were mentioned, viz. 1) belief without wisdom and 2) belief with wisdom as well as realizing to the truth, belief in individual competency along with understanding the casual condition and aiding condition. The marvelous promotion of Phrachaoyai Inplang to the people in Ubonratchatani composed of four aspects, viz. 1) Community 2) Religion 3) Economics and 4) Tradition and culture.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากคณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน ที่แนะนำการทำวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องตามรูปแบบของมหาวิทยาลัย ทั้งส่วนที่เป็นงานด้านวิชาการ และงานส่วนในภาคสนามด้วย

ขอกราบขอบพระคุณพระครูสิริสุตาภรณ์,ดร.อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้แนะนำการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้สำเร็จไปด้วยดี ทั้งได้ดูแลบทความภาษาไทย และแปลบทความภาษาอังกฤษ

ขอขอบพระคุณ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์,ผศ.ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นอาจารย์สอนที่ได้ร่วมให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ด้วย ขอขอบพระคุณพระมหาณัฐกิตติอนารโท,ดร. พระอาจารย์วิมาน คมภีรปัญญา,ดร. ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และขอขอบคุณพระมหาสิงห์ณรงค์ สิรินทรเมธี,ดร. พระอาจารย์สุภาพร เตชธโร และผศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา ที่ช่วยแนะนำให้คำปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี

ขออนุโมทนาขอบคุณพระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเสวี เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานประจำศูนย์บัณฑิตวิทยาเขตอุบลราชธานี ที่ดูแลเป็นกรรมการตรวจทานรูปแบบความถูกต้อง และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานีทุกท่าน ที่ให้ยืมหนังสือไปศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์

ขออนุโมทนาขอบคุณพระครูสารกิจโกศล ดร. (สุดใจ นิสโสโก) เจ้าอาวาสวัดมหาวนาราม พระครูวิบูลกิจจารักษ์ (สมบัติ อคฺคธมฺโม) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาวนารามพระอารามหลวง พระครูวินัยธรรบัวผัน วิสุทฺโธ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาวนาราม รวมทั้งคุณแห่งบิดามารดา อาจารย์และญาติธรรม อุบาสก อุบาสิกา ที่ให้การสนับสนุนให้ความอุปถัมภ์ผู้วิจัยด้วยปัจจัย ๔ ด้วยดีเสมอมาทำให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับมหาบัณฑิตสำเร็จลงด้วยดี และขอขอบคุณผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ข้อมูลถ้อยการสัมภาษณ์เป็นหลักฐานแล้วนำมาลงในวิทยานิพนธ์นี้

ผู้วิจัยขอน้อมถวายวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บูชาพระพุทธคุณของพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นแบบอย่างแห่งความดีงาม ผู้มีพระมหากรุณาธิคุณผู้เสียสละความสุขแห่งพระองค์ เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนคนหมู่มา ทำให้พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่ควรแก่การนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตร่วมก่อนเกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและผู้อื่นอย่างยิ่ง

แม่ชีสาวิตรี โสภทอง

๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ช
 บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๒
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๒
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๓
 บทที่ ๒ แนวคิดเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๔
๒.๑ ความหมายของอิทธิปาฏิหาริย์	๑๔
๒.๒ ประเภทของอิทธิปาฏิหาริย์	๑๖
๒.๒.๑ ระดับโลกียะธรรม	๑๖
๒.๒.๒ ระดับโลกุตระธรรม	๑๗
๒.๓ ความสำคัญของปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนา	๑๘
๒.๓.๑ ด้านการทำให้เกิดความสนใจ	๑๘
๒.๓.๒ ด้านที่ทำให้เกิดความเลื่อมใส	๒๑
๒.๓.๓ ด้านจิตใจ	๒๒
๒.๔ ลักษณะของอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์	๒๓
๒.๔.๑ ลักษณะอิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้า	๒๔
๒.๔.๒ ลักษณะอิทธิปาฏิหาริย์ของพระสาวกของพระพุทธเจ้า	๒๕
๒.๕ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์	๓๓
๒.๖ ประโยชน์ของปาฏิหาริย์ในพุทธศาสนา	๓๕

๒.๗ โทษของอิทธิปาฏิหาริย์ในพุทธศาสนา

๒๗

บทที่ ๓ ความเชื่ออิทธิปาฏิหาริย์ของพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๔๐

๓.๑ ประวัติการสร้างพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๔๐

๓.๒ ความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๔๕

๓.๒.๑ อิทธิปาฏิหาริย์ความสมหวังการงาน

๔๖

๓.๒.๒ อิทธิปาฏิหาริย์ในการดำเนินธุรกิจค้าขาย

๔๖

๓.๓.๓ อิทธิปาฏิหาริย์ในการขอเรื่องสุขภาพความเจ็บป่วย

๔๖

๓.๒.๔ อิทธิปาฏิหาริย์ในคำสาบาน

๔๗

๓.๒.๕ อิทธิปาฏิหาริย์ในการศึกษา และเรื่องต่างๆ ในชีวิต

๔๘

๓.๓ วิธีการบวงสรวงขอพรบูชาพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๔๘

๓.๓.๑ วิธีการบวงสรวงพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๔๘

๓.๓.๒ การบูชาพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๕๐

๓.๔ อิทธิพลของพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงที่มีต่อพุทธศาสนิกชนชาวอุบลราชธานี

๕๒

๓.๔.๑ ด้านความเชื่อ

๕๒

๓.๔.๒ ด้านพิธีกรรม

๕๔

๓.๔.๓ ด้านจิตใจ

๕๕

๓.๔.๔ ด้านวิถีชุมชน/การดำเนินชีวิตในสังคมชาวพุทธ

๕๗

๓.๔.๕ ด้านประเพณีวัฒนธรรม

๕๘

๓.๔.๖ ด้านเศรษฐกิจ

๕๘

บทที่ ๔ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนา

๖๑

๔.๑ แนวทางการส่งเสริมความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลง

๖๑

๔.๒ ประโยชน์อิทธิปาฏิหาริย์พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงที่มีต่อชาวอุบลราชธานี

๖๖

๔.๒.๑ ประโยชน์ด้านบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน

๖๖

๔.๒.๒ ประโยชน์ในฐานะจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ และทำความดี

๖๗

๔.๓ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อ

พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงตามหลักพุทธศาสนา

๖๘

๔.๕.๑ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงในด้านสังคม

๗๐

๔.๕.๒ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงด้านศาสนา

๗๑

๔.๕.๓ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ ที่มีต่อพระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงด้านเศรษฐกิจ	๗๓
๔.๕.๔ การส่งเสริมความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีต่อ พระเจ้าใหญ่อินทร์แปลงด้านประเพณีและวัฒนธรรม	๗๔
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๗๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๘๐
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๕
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	๘๕
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์งานวิจัย	๑๐๘
ภาคผนวก ค. ภาพผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์	๑๑๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

(๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลีและพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรียงตามคัมภีร์ได้ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.ม. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จุ. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณาสก	(ภาษาไทย)
ส.สพ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพยตนวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทุก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทส	(ภาษาไทย)

ขุ.ป. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)
ขุพุทธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	พุทธวงศ์	(ภาษาไทย)
ที.ม.อ. (ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรธกถา	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรม

อภิ.วิ. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	วิภังค์		(ภาษาไทย)
---------------	---	-------------	---------	--	-----------

ทีฆนิกาย

ที.ม.อ. (ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรธกถา	(ภาษาไทย)
---------------	---	----------	-----------------	---------------	-----------

วิสุทธีมรรค

วิสุทธี. (ไทย)	=	วิสุทธีมรรคปกรณ์			(ภาษาไทย)
----------------	---	------------------	--	--	-----------

(๒) การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างพระไตรปิฎกภาษาบาลี และพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึงเล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับเช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐ / ๕๐ / ๖๐. หมายถึงการอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๕๐ หน้า ๖๐.